

Kužki prej do biografskega filma kot astronautka

Ob mednarodnem dnevu žensk in deklet v znanosti so slovenske znanstvenice poskušale najti odgovor na vprašanje, kaj naj stori Slovenija, da bi se za znanstveno kariero odločilo več mladih, sploh pa deklet

Saša Britovšek

Ob mednarodnem dnevu žensk in deklet v znanosti so se na **Kemijskem inštitutu** Slovenije zbrale slovenske znanstvenice, raziskovalke s treh največjih slovenskih znanstvenoraziskovalnih ustanov. Za osrednjo mizo je sedlo šest izjemnih znanstvenic, spregovorile so o predanosti, pogumu in vztrajnosti, lastnostih, s katerimi je tlakovana njihova karierna pot. Med drugim so odgovorile tudi na vprašanje, ali so se kdaj soočile z neenakostjo, ne nazadnje je med 179 člani Slovenske akademije znanosti in umetnosti le 23 žensk, kar je 12,8 odstotka. Podobno nizek je odstotek žensk v znanstvenih akademijah po svetu.

Iz Inštituta Jožef Stefan sta prišli asist. dr. Tanja Goričanec in prof. dr. Barbara Koroušič Seljak, iz **Kemijskega inštituta** izr. prof. dr. Mojca Benčina in dr. Ema Žagar. Iz družboslovnih ved sta jim delali družbo izr. prof. dr. Natalija Majsova iz Fakultete za družbene vede Univerze v Ljubljani in prof. dr. Ksenija Vidmar Horvat iz Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, prorektorica Univerze v Ljubljani za študijske in študentske zadeve ter skrbnica načrta za enakost spolov NES na UL.

Ko govorimo o znanstvenicah in raziskovalkah, ima večina v mislih naravoslovna področja. O karieri znanstvenice na področju družboslovja je govorila izredna profesorica kulturologije Natalija Majsova ter opomnila, da je v humanistiki težje priti do stabilnega angažmaja, ker je znanost finančno bolj naklonjena naravoslovju in tehniki. Že več kot deset let se ukvarja s spo-

minskimi študijami. "Raziskujem kako naše kulturne izkušnje, ki se razvijajo in spreminjajo s tehnološkim razvojem, uokvirjajo doživetja nas samih in odnosov v preteklosti ter predstave o sedanjosti."

Zadnjih nekaj let se ukvarja s jugoslovanskim kontekstom naše in bližnje regije, kjer velja, da se je nabor scenarijev za prihodnost iztrošil. Opaža, da se počutimo periferno in ostajamo v napol razčiščeni preteklosti. K tej sliki lahko kulturna produkcija veliko pripomore, opominja Natalija Majsova, ki pa uspešno povezuje družboslovje z visokimi tehnologijami.

Psički in Valentina Tereškova

Ko je proučevala vlogo žensk v vesolju, znanosti, kinematografiji, ni našla na veliko materiala za proučevanje. "Obstaja mala kozmonavtka Alisa, fiktiven lik, popularen v sovjetskem imaginariju v osemdesetih letih. Je simbol komunističnega otroka oziroma simbol ženske znanstvenice, ki po vesolju potuje s svojim očetom. Lik Alise je navdihoval generacije med odraščanjem v sivem obdobju postsocialističnega sveta." Toliko o ženskih likih v znanosti nekega okolja, ki se je dotikal tudi naših krajev. Po drugi strani pa je kot protipol omenila psičko Lajko, ki jo malodane vsi poznamo in tudi psički Belko ter Strelko, ki sta utrli pot v vesolje prvim človeškim astronautom. "Psičke so dobile svoje filmske prezentacije prej kot Valentina Tereškova, prva kozmonavtka, ki na svoj biografski film še čaka."

Ksenija Vidmar Horvat iz Filozofske fakultete je povedala, da raziskovanje ni nekaj, kar prenehaš, ko

končaš delovnik, ampak zahteva kontinuirano delo, razmišljanje, študiranje. Danes se v glavnini svojega dela posveča proučevanju družbene pogodbe, s filozofskim konceptom, ki je v 21. stoletju spet aktualen, ko gre za krizo demokracije, vloge države, razumevanje državljanstva. Kot skrbnica načrta enakosti spolov opaža, da se razmere v Sloveniji na nekaterih nivojih premikajo na bolje, a ti prikazujejo eno plat zgodbe. Obstajajo še nevidne agende o ne vključevanju ali nenapredovanju, saj zahtevajo kvalitativno proučevanje. "Delež diplomantov se približuje deležu diplomantov, a problem nastopi, ko je treba oblikovati raziskovalno kariero. Prebiti je težje prvi ali drugi zid, ki se pojavi med tridesetim in štiridesetim letom. Takrat vidimo največji izhod mladih žensk iz znanosti."

Znanost prispeva človeštvu

Ko govorimo o ženskah v znanosti, ne želimo, da bi v znanost silili več žensk zaradi doseganja neke enakopravnosti. Tako bi lahko sporočali, da nam ne gre za odličnost. V javnosti želimo opozoriti na velik družbeno neizkoriščen potencial. Karierna napredovanja pri ženskah so v neki točki zelo upočasnjena, kar nas opozarja, da obstaja razlika po spolu, ki pa je družbeno in zgodovinsko ustvarjena. Zbrane so poskušale odgovoriti na vprašanje, kaj naj stori Slovenija, da bi se za znanstveno kariero odločilo več mladih, sploh deklet. "Pri dekletih je pomembno ozaveščanje, informiranje, to, da zares ustvarjamo javno podobo odprte družbe in akademske skupnosti. In da lahko prečkamo pregrade, ki so se obli-

kovale skozi zgodovino, da je določena skupina poklicev ženskam zaprta," je razmišljala še Ksenija Vidmar Horvat in dodala, da je treba znanost pripeljati v družbo in povedati, da je to izjemno zanimiva dejavnost, ki če se ji posvetiš na polno, lahko prispevaš v svoje okolje in v celotno zgodbo človeštva.

Družbeno in zgodovinsko
ustvarjena neenakost

Ženske v znanosti in za znanost

Foto: **Kemijski inštitut**